

PROGRAM

TEMELJNE VRIJEDNOSTI

Snaga naših ubjeđenja i spremnost da se za njih borimo, uz njihovo puno moralno utemeljenje, učinili su nas jedinim političkim subjektom koji je u posljednjih skoro tri decenije bio na pravoj strani istorije.

Socijaldemokratska partija je ponosna na svoj doprinos u promjenama društva. Bili smo na pravom putu u svim velikim istorijskim trenucima u kojima se nalazila Crna Gora.

Naša dostignuća su zasnovana na temeljnim načelima našeg političkog djelovanja na izgradnji Crne Gore kao građanske, multietničke, antifašističke i evroatlantske.

Izgradnja Crne Gore kao države ravnopravnih građana, uz puno uvažavanje nacionalnih, vjerskih, etničkih, kulturnih i svakih drugih razlika, naše je opredjeljenje i stalni zadatak. Građanin, kao nosilac suvereniteta, mora i de facto biti u središtu svih politika i interesovanja.

Multietničnost je naše najveće bogatstvo i snaga. SDP je gradila i gradiće evropsku Crnu Goru, kao državu razumijevanja, tolerancije, uzajamnog poštovanja i sigurnosti za sve naše građane. Poštovanje različitosti i pravo da se one izražavaju, uslov su očuvanja i unapređenja tog bogatstva.

SDP poštuje i zalaže se za antifašističku i ljevičarsku tradiciju naroda Crne Gore i nastavlja baštiniti najsvjetlije tekovine iz naše prošlosti, svjesni da je fašizam na ovim prostorima mnogo puta pobijeđen, ali nikada do kraja iskorijenjen. Antifašizam je naš ideološki temelj za dosljedno suprotstavljanje svim oblicima rasizma, ksenofobije, šovinizma, antisemitizma i terorizma.

Evropska unija i NATO su konstanta našeg političkog djelovanja, naš demokratski, slobodan i racionalan izbor. Naše istrajavanje na punopravnom članstvu u Evropskoj uniji smatramo fundamentalnim državnim interesom zarad dostizanja evropskih standarda i vrijednosti. Punopravno članstvo u NATO alijansi čuva mir, obezbjeđuje dobrobit i garantuje temeljne civilizacijske vrijednosti.

VLADAVINA PRAVA

Proces evroatlantskih integracija pokazuje pravac kretanja moderne i progresivne politike, politike koja društvo vodi naprijed, izlazeći u susret potrebama građana 21. vijeka.

SDP će zato založiti sav svoj politički autoritet da preduprijedi i odlučno se suprostavi svakom pokušaju odustajanja od politike integracija i reformi jer bi se na taj način zaustavio i proces ukupne demokratske emancipacije crnogorskog društva.

SDP iskazuje svoj jasan stav da je jedino snažno, efikasno i održivo ono društvo i država koji na pravi način percipiraju potrebe i prioritete sopstvenih građana.

Crna Gora je uvijek stradala kada nije dobro razumjela vrijeme i šire društvene procese koji su se neminovno odražavali i na njenu sudbinu. Dovoljno se samo prisjetiti pogubnih iskustava nakon 1918. godine i s početka devedesetih godina prošlog vijeka. Na sreću, i našom velikom zaslugom, nalazimo se na evroatlantskom putu koji je i najbolji čuvar naše nezavisnosti, stabilnosti i sveukupnog razvoja.

SDP posebno ističe da borba za državu Crnu Goru nije završena 21. maja 2006. godine kada smo na demokratskom referendumu obnovili nezavisnost. SDP naglašava da je današnja borba za državu u stvari dominantno borba za pravdu i da ta borba nije manje važna i teška nego kada smo se borili za ime Crne Gore i njeno pravo da postoji.

Mi se danas primarno borimo za državu koja će biti sposobna da primijeni zakon. Jednaka i neselektivna primjena zakona je snažan kohezioni faktor i istovremeno najbolji generator razvoja jednog društva.

Bez vladavine prava i borbe protiv korupcije nema ukupnog društvenog, pa ni ekonomskog razvoja. Svaka ekonomska politika koja nije praćena dosljednom primjenom zakona i antikorupcijskih mehanizama umjesto razvoja proizvodi nepravdu i generiše nezadovoljstvo.

Zato ćemo se snažno zalagati da period koji je pred nama bude period naše pune posvećenosti ispunjavanju obaveza iz ključnih oblasti vladavine prava.

SDP će u narednom četvorogodišnjem periodu preko svojih predstavnika posebno insistirati na:

- uspostavljanju jasne političke volje za borbu korupcije, posebno one na visokom nivou čime se ohrabruje aktivniji pristup nadležnih organa za istraživanje i procesuiranje krivičnih djela iz ove oblasti;
- uspostavljanju jasne političke volje za efikasnu borbu protiv organizovanog kriminala posebno u kontekstu infiltracije kriminala u politički, pravni i ekonomski sistem zemlje;
- preduzimanju potrebnih zakonskih, institucionalnih i drugih mjera, posebno u pravcu oduzimanja imovine stečene vršenjem krivičnih djela iz oblasti korupcije i organizovanog kriminala;
- uspostavljanju jasne političke volje u oblasti istraživanja, optuživanja i osude ratnih zločina, u svim nivoima, i u skladu sa međunarodnim standardima
- uspostavljanju efikasnih mehanizama za utvrđivanje slučajeva nezakonitog bogaćenja;
- ispitivanju eventualne krivične odgovornosti u slučajevima privatizacije i razmatranje mogućnosti utvrđivanja nezastarijevanja krivičnih djela iz oblasti privatizacije.

Svjesni značaja efikasnog pravosudno - policijskog sistema za jačanje vladavine prava, zahtijevaćemo uspostavljanje depolitizovanog i na zaslugama zasnovanog postavljanja nosilaca pravosudnih funkcija, kao i jačanje nezavisnosti, autonomije, efikasnosti i odgovornosti sudija i tužilaca.

EKONOMIJA

Osnovne pretpostavke

Nakon obnove nezavisnosti Crna Gora je, u prvih par godina, imala izražen ekonomski rast. Bio je to period postreferendumskeg entuzijazma, priliva stranih ulaganja i izrazito visokih stopa rasta u finansijskom sektoru.

Ubrzo se ispostavilo da je ekonomski razvoj zasnovan na konceptu liberalne razvojne filozofije prouzrokovao nepravičnu izmjenu vlasničke strukture, devastiranje najznačajnijih privrednih kapaciteta i proizveo ogromne probleme za dalji stabilan i dugoročno održiv privredni rast.

Pojavom svjetske ekonomske krize postalo je jasno da su, opredjeljenjem da se u najvećem dijelu akcenat stavlja na uslužne djelatnosti i potpunu liberalizaciju finansijskog sistema, u cjelosti iznevjereni ciljevi postavljeni modelom masovne vaučerske privatizacije. Najveći dio privatizovanih preduzeća preuzeli su vlasnici čiji cilj nije bio dalji opstanak, a da ne govorimo o unapređenju proizvodnje. Cilj je bio vlasništvo na nekretninama. To je svakako, prouzrokovalo otpuštanje velikog broja zaposlenih bez bilo kakvog valjanog rješenja za njihov dalji socijalni status.

Kada se ovome doda pogrešna, a često puta i kriminalna praksa izdavanja državnih garancija i drugih načina usmjeravanja državne pomoći dolazimo do zaokružene slike šta su osnovni razlozi urušavanja ukupnog makroekonomskog sistema.

Umjesto da se krenulo sa kreiranjem novog ekonomskog modela, te da se novim pristupom traže rješenja za uspostavljanje stabilnog i dugoročno održivog razvoja, pristupilo se rasprodaji nacionalnog bogatstva i novim zaduženjima. Najveći dio sredstava iz ovih izvora išao je u tekuću potrošnju, što u krajnjem znači trošenje onoga što su nam stvarali precizno na jednoj i zaduživanje budućih generacija na drugoj strani.

Ovome svakako treba dodati zarobljene institucije sistema, nefunkcionalnu i često puta neadekvatnu državnu administraciju, odsustvo pravičnosti.

Kako dalje?

Uspostavljanje vladavine prava, što je osnovni preduslov za priliv „zdravih“ stranih ulaganja vidimo kao polaznu osnovu za kreiranje dinamičnijeg i na duži rok održivog ekonomskog razvoja.

Tržišno privređivanje ostaje naša polazna pozicija. SDP će se zalagati za uspostavljanje sistema privređivanja koji će biti baziran na tržišnoj orijentaciji i preduzetničkoj inicijativi, ali istovremeno i na stvaranje pravednog i solidarnog društvenog okruženja, koji donosi dobrobit za sve, za ekonomski model koji obezbjeđuje uspon na društvenoj ljestvici za sve građane - siromašnima da izađu iz siromaštva, srednjem sloju da se širi i jača, te konsolidaciju bogatih. Crna Gora ne može ući u red razvijenih u situaciji kada imamo samo jedan mali broj bogatih i uspješnih, dok većina građana životari i zaostaje, bez prave šanse za bolji život i napredak.

Kreiranje efikasnog i intenzivnog razvoja mora biti cilj koji će nas dovesti do boljeg standarda građana. Samo se efikasnijim načinom privređivanja, razvojem preduzetništva i bolje konkurentnosti može obezbijediti stabilan i dugoročan ekonomski rast i razvoj.

Pri tom, u našim uslovima, mora se obezbijediti daleko veća podrška razvoju proizvodnih zanimanja koja su, od vremena uvođenja višepartijskog sistema, bila u podređenom položaju. Naravno, polazna osnova su prirodna bogatstva i raspoloživi ljudski resursi.

Osim oslanjanja na uslužne djelatnosti sistemsku podršku treba usmjeriti prema mikro, malim i srednjim proizvodnim preduzećima. Kreditnom podrškom, obezbjeđivanjem povoljnih uslova rješavanja lokacija i komunalnih priključaka, te ostalih podsticajnih i međusobno usklađenih mjera države i lokalnih zajednica, ova preduzeća će postati generator ukupnog privrednog razvoja.

Razvoj turizma, poljoprivrede i energetike ostaju naši prioriteti. Naravno podržat ćemo i ostale djelatnosti počev od onih koje u našoj tradiciji imaju svoje utemeljenje kao i svih drugih koje savremeni razvoj nameće kao potrebu ili kao novu šansu.

Dalji razvoj bilo koje od ovih djelatnosti planiraće se na osnovu potreba i mogućnosti cijele teritorije države i u skladu sa ostalim djelatnostima.

Drugim rječima, projekcija daljeg razvoja turizma biće bazirana na razvoju primorskog i planinskog turizma, njihovu međusobnu povezanost i usklađenost, ali i uz istovremeno maksimalno podsticanje rasta poljoprivredne proizvodnje, sa posebnim akcentom na proizvodnju i plasman zdrave hrane, izvorske vode i ekološki čistih proizvoda, kako bi se ostvarili maksimalni multiplikativni efekti. Takav odnos treba primjeniti i prilikom planiranja razvoja ukupne saobraćajne infrastrukture. Ne može se planirati izgradnja auto puta, a ne planirati istovremeno i razvoj lokalne mreže puteva, koja će omogućiti punu valorizaciju ove kapitalne investicije.

Kada je u pitanju energetika, prioritet će se dati energetske nezavisnosti uz investiranje u obnovljive izvore energije u skladu sa savremenim tehnologijama i maksimalnu posvećenost očuvanju životne sredine. SDP će nastaviti sa zalaganjem da u svim privrednim društvima gdje ima prirodne rente država zadrži paket vlasničkih i upravljačkih prava. Sa posebnom pažnjom i senzibilnošću SDP će se odnijeti prema budućem razvoju i eksploataciji šumskog i morskog bogatstva i očuvanju biodiverziteta, uz punu implementaciju ekoloških standarda i zaštite životne sredine.

Kao mali sistem crnogorsko tržište je pogodno za stvaranje monopolskog položaja. Zato će se po ovom osnovu posvetiti puna kontrola svih učesnika na tržištu i beskompromisno preduzimati antimonopolske mjere.

Propusti i zloupotrebe u vođenju poreske politike, značajno su uticali na neravnopravan položaj privrednih subjekata i pojedinaca a time i na razlike i raslojavanje koje nikada nije bilo izraženije. Uz to nanijeta je ogromna šteta budžetu Crne Gore.

Ako ništa drugo, za dio nenaplaćenih potraživanja se moglo smanjiti zaduženje, a time i sve posljedice koje su po tom osnovu nastale.

Na ovom polju treba uspostaviti najefikasnije mjere za naplatu starog poreskog duga, ali i naplate svih obaveza iz tekućih i budućih poreskih obaveza.

Pored ovoga, treba se proširiti osnovica poreskog oporezivanja i uspostaviti sistem progresivnog oporezivanja na dohodak. Uz pooštavanje kaznene politike treba preduzeti sve mjere koje će ovaj sistem učiniti pravednijim i konkurentnijim.

SDP će pripremiti podsticajne mjere za poslodavce imajući u vidu velika poreska i druga opterećenja kojima su izloženi, čime se značajno ograničava razvoj preduzetništva, posebno kada je riječ o malom i srednjem biznisu. Ovaj vid opterećenja je značajno iznad regionalnog prosjeka i to nameće potrebu usvajanja paketa podsticajnih mjera kojima bi se olakšalo njihovo poslovanje.

SDP će se zalagati za smanjenje poreza i doprinosa za poslodavce sa dosadašnjih 64% na 53%. SDP će se zalagati za smanjenje opšte stope PDV sa 21% na 19%.

Ovo su mjere čija cjelishodnost posebno dolazi do izražaja usljed suočavanja sa posljedicama COVID 19 krize kada je potrebno pokrenuti ekonomiju i stvoriti stimulaturniji ambijent za poslovanje.

Regionalni razvoj

U dužem periodu ovo pitanje je prisutno u svim raspravama o daljem ekonomskom razvoju. Rađene su strategije, zakoni, planska dokumenta. U praksi, završetkom svake godine razlike u razvoju nerazvijenog sjevera u odnosu na prosjek države se povećavaju.

Šta su razlozi ovakve prakse? Sva opredjeljenja iskazana u bilo kom dokumentu manjkava su za njihovu operacionalizaciju. Nema nosioca obaveza, nema rokova, nema odgovornosti. Organizacija državne uprave postavljena je tako da se često ne može definisati obaveza, a time i odgovornost za realizaciju utvrđenih zadataka.

Državna pomoć je dodjeljivana na način koji je direktno uticao na povećanje razlika u razvoju, naravno na štetu nerazvijenih.

Uticaj državnih organa na usmjeravanje sredstava iz IPA podrške je značajna. Sa tog nivoa skoro ništa se ne čini da se manje razvijenim opštinama pruži logistika za korišćenje ovih sredstava čime bi se smanjilo njihovo nesrazmjerno korišćenje.

Kapitalni infrastrukturni projekti su značajno manji u odnosu na iste iz razvijenijeg dijela države.

Sve prethodno je obezvrijedilo i one mjere koje su zadnjih godina preduzimane, a odnose se na kreditne, poreske i druge olakšice. Zato je nužno krenuti od ovih mjera koje su imale najviše uticaja na negativan tok razvoja manje razvijenih područja.

SDP će insistirati na sljedećem:

- Dati prioritet kapitalnim infrastrukturnim projektima na ovom području;
- Utvrditi pravila korišćenja sredstava državne pomoći kojima će manje razvijena područja dobiti sasvim drugi tretman u odnosu na dosadašnju praksu;
- Olučnije utvrditi i primjenjivati poreske olakšice za otvaranje novih radnih mjesta u manje razvijenim područjima;
- Raspoložive kreditne plasmane dominantno usmjeravati u manje razvijena područja pod povoljnijim uslovima finansiranja;
- Osnažiti podršku manje razvijenim opštinama u izradi programa za korišćenje sredstava iz IPA i ostalih sredstava iz inostrane podrške;
- U saradnji sa lokalnim upravama obezbijediti povoljnije uslove dodjele lokacija i komunalne infrastrukture;
- Istrajati na primjeni evropskih praksi i standarda kako bi se kroz princip „zagađivač plaća“ lokalnim zajednicama čija se životna sredina devastira omogućilo korišćenje većeg dijela finansijskih sredstava koje bi država i opštine naplatile po tom osnovu.

OBRAZOVANJE, ZDRAVSTVO I SOCIJALNA POLITIKA

Kvalitetno obrazovanje je osnova stvaranja slobodnih ljudi koji imaju jednake mogućnosti. Obrazovanje čini mogućim političke i društvene promjene. Obrazovanje čini javno dobro i kao takvo država prema njemu treba da ima poseban odnos. Takođe, obrazovanje pripada i kategoriji osnovnih ljudskih prava, koje zahtjeva dostupnost za sve. Investicija u obrazovanje predstavlja ulaganje u budućnost. Mladi i obrazovani kadrovi mogu napraviti neophodne društvene promjene i izvesti zemlju iz duboke krize. Obrazovni sistem ne smije da bude politizovan preko partijskih kadrova, već treba da bude otvoren za sve sposobne i obrazovane pojedince.

Strateško polazište SDP-a Crne Gore jeste da se mora značajno popraviti položaj prosvjetnih radnika na svim nivoima obrazovanja, kao i da se usmjere veća finansijska sredstva u naučne projekte koji imaju za cilj stvaranje novog dobra, kao i zaustavljanja odlazaka mladih iz Crne Gore. Mladi u Crnoj Gori imaju potrebu za savremenim obrazovnim sistemom, koji je kompatibilan sa evropskim i svjetskim standardima, sa programima koji će ih povezati međusobno. SDP Crne Gore se zalaže za povezivanje obrazovanja sa tržištem rada i privrednim subjektima. Potrebno je definisati nastavne planove i programe u tijesnoj vezi sa tržištem rada.

Sadašnji proces reforme obrazovnog sistema je doveo do hiperprodukcije kadra, koji pored stečenih diploma nema odgovarajuća znanja i vještine koje se zahtijevaju od tržišta rada. Zato ne smijemo dozvoliti da pogrešnom primjenom evropskih pravila u sistemu obrazovanja, dovedemo do njegovog urušavanja.

Da bi jedno društvo moglo ostvariti svoje pune potencijale i postići način života koji se temelji na osnovnim principima, za koje mi vjerujemo da nisu samo socijaldemokratske, već univerzalne, a to su jednakost, solidarnost i socijalna pravda, potrebne su nam efikasnije institucije i politike, ne samo u oblasti obrazovanja, već i u oblasti zdravstva i socijalne zaštite.

Zalažemo se za efikasan obrazovni i zdravstveni sistem, jačanje obrazovne i zdravstvene infrastrukture i ljudskih kapaciteta, kako bismo stvarali sistem koji je prilagođen i dostupan svim građanima Crne Gore.

Događaji na ovim prostorima u zadnjih tri decenije su u značajnoj mjeri ubrzali potrebu za izmjenom i prilagođavanjem zdravstvenog sistema Crne Gore novim okolnostima.

Crna Gora je od 2006. godine nezavisna država koja je naslijedila mrežu javnih zdravstvenih ustanova iz jednog šireg okvira. Reforma primarne zdravstvene zaštite, koja je dala dobre početne rezultate, nije dovedena do kraja. SDP se snažno zalaže za jačanje primarnog nivoa zdravstvene zaštite i preventive.

Klinički centar Crne Gore, kao ustanova tercijalnog nivoa zdravstvene zaštite za Crnu Goru, istovremeno predstavlja i sekundarni nivo zdravstvene zaštite za stanovnike Podgorice, Danilovgrada i Kolašina, a u velikoj mjeri pruža i usluge primarnog nivoa za stanovnike Podgorice. Neophodno je izvršiti reformu sekundarnog i tercijalnog nivoa zdravstvene zaštite, kako bi dobili jednako pristupačnu zdravstvenu zaštitu za sve građane Crne Gore.

Posebno se zalažemo za bolji materijalni položaj zdravstvenih radnika. Crnoj Gori prijete još veći talas odlaska zdravstvenih radnika sa sva tri nivoa zdravstvene zaštite.

SDP sagledavajući ubrzano starenje stanovništva, izazvanog trendom odlazaka mladih prema zapadu, te produženjem očekivanog trajanja života, predlaže preraspodjelu budžeta, ustanova i kadrova.

Demografska kretanja i unutar države i prema vani, iziskuju hitno prilagođavanje mreže zdravstvenih ustanova kao i promjenu odnosa države prema zdravstvenom sistemu u cjelini.

Privatno zdravstvo je resurs koji je u Crnoj Gori neiskorišćen i doživljava se kao strano tijelo. SDP se zalaže za snažnije privatno javno partnerstvo u zdravstvu, sa adekvatnom kontrolom pružanja usluga od strane privatnog sektora.

Snažni razvoj medicinske nauke i sve veća primjena tehnologije u savremenom zdravstvu iziskuje rast troškova liječenja, što neminovno povlači i potrebu za većim izdvajanjima sredstava poput onih u evropskim zemljama.

SDP se zalaže za javno, kvalitetno, i svima dostupno zdravstvo i zdravstvene ustanove. Osobito porodilišta moraju ostati sigurna mjesta za majku i dijete, a porođaj besplatan i siguran.

Imajući u vidu uočene slabosti i značajan protok vremena u primjeni zakonskih rješenja u oblasti socijalne politike, zdravstva, predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja, cijeneći da se sveobuhvatnom analizom mogu tumačiti potrebna unapređenja u ovim sistemima, SDP je uvjerena da je u narednom periodu potrebno preispitati zakonodavni okvir u navedenim oblastima.

Vodeći se našim osnovnim vrijednostima, koje baštinimo već skoro tri decenije, smatramo da je zarad potpunog napretka jednog društva, a samim tim i pojedinca u njemu, neophodno svakodnevno voditi računa o uspostavljanju jednakih šansi za sve. Oni koji tu šansu ne iskoriste iz subjektivnih ili objektivnih razloga, zaslužuju određeni stepen solidarnosti društva, time što će im se omogućiti minimum socijalne zaštite. Istovremeno, smatramo da treba podsticati aktivizam i inicijativu. Socijalna briga ne smije biti izgovor za odustajanje od ličnog angažmana, jer tako gube i pojedinac i društvo. Stoga, cilj socijalne politike treba da bude podsticanje pojedinaca da istaknu svoje potencijale, vjetar u leđa onima koji su u nekom trenutku izgubili mogućnost da izdržavaju sebe i svoju porodicu, a ne da ostanu pasivni posmatrači i primaoci socijalne pomoći.

SDP će posebnu pažnju posvetiti pravima ranjivih društvenih grupa, u smislu dosljedne implementacije postojećih zakonskih rješenja u ovoj oblasti, kao i predlaganja unaprijeđenog pravnog okvira u cilju dodatnog poboljšanja položaja ovih lica.

KULTURNA, MEDIJSKA I IDENTITETSKA POLITIKA

Crna Gora je dio evropskog civilizacijskog prostora i iako prostorno mala, prožimana je značajnim kulturnim uticajima i sa istoka i sa zapada i kao takva predstavlja jedinstven prostor integrisanja različitih tradicija, koje oplemenjuju našu zajednicu. Naše čvrsto ideološko stanovište je da identitet Crne Gore mora biti zasnovan na zajedničkoj tradiciji svih zajednica koje je čine, nasljeđu suživota i uzajamnog uvažavanja i borbe za slobodu i emancipaciju naroda.

Snažan pečat razvoju moderne Crne Gore daje antifašističko nasljeđe koje mora biti temelj i u ovim vremenima, kad revizionistički, populistički i ksenofobni pokreti dobijaju sve više značaja i u ovom modernom, globalističkom vremenu i prostoru.

Upravo to nasljeđe, uz borbu za ravnopravnost i jednaka prava svih građana bez obzira na njihovu etničku, vjersku, rasnu, rodnu ili seksualnu pripadnost, predstavlja odgovor na pitanja koja se danas postavljaju u brojnim zemljama regije, ali i cijele Evrope.

Identitet i kultura crnogorskog društva će se najkvalitetnije razvijati kroz integrisanje u evropski i globalni kulturni okvir, uz zadržavanje vlastitog nasljeđa kojim možemo u potpunosti pokazati da smo, iako mali brojem, značajni činoci evropskog kulturnog nasljeđa.

Poznata je činjenica zakašnjelog formiranja naučnih i kulturnih institucija Crne Gore kao i veoma dug i nezavršen proces sazrijevanja svijesti o autohtonom nacionalnom identitetu i odsustvo osmišljenog koncepta kulturne politike.

SDP smatra da u susret okončanju procesa evroatlantskih integracija Crna Gora mora ponuditi zaokruženu i jasnu viziju vlastite kulturne politike utemeljenu na istorijskim vrijednostima ostvarenim na referendumu 2006. godine. Način na koji je Crna Gora nestala sa političke pozornice 1918. godine, ali i iskustvo XX vijeka pogotovo onih iz devedesetih, ozbiljno su upozorenje koliko je za opstanak naroda i države neophodna osmišljena i institucionalno fundirana kulturna politika na opšte i zajedničko dobro svakog našeg građanina.

Nema internacionalizacije bez razmjene stvaralaca, umjetnika, finansijera i proizvođača, istoričara i teoretičara ali i konzumenata umjetnosti. Crnogorske institucije moraju biti otvorene za međunarodnu razmjenu, ali i za mogućnost da se na čelu nekih od njih nađe međunarodni stručnjak ili osvjedočeni stvaralac.

Ovo se posebno odnosi na učešće crnogorskih umjetnika i institucija na najvećim svjetskim smotrama, izložbama i festivalima, gdje je od suštinskog značaja da se Crna Gora predstavi kao sredina u kojoj se razumiju i njeguju savremene umjetničke tendencije. Isto tako, Crna Gora ima jedinstvenu priliku da se transformiše u “državu kulture”, da ustanovi programe razmjene kojim će privući najznačajnije svjetske stvaraoce na rad i boravak u njoj. Time bi se presudno uključila u moderni evropski civilizacijski i kulturni prostor.

Važna strategija u modernizaciji kulture biće i usklađivanje sa evropskim modelima finansiranja kulture i umjetnosti. Država mora zadržati primarnu ulogu, ali sve oblasti produkcije kulturnih sadržaja treba uključiti u evropske fondove, koji će omogućiti značajnije finansiranje crnogorske umjetničke produkcije, ali i veliku mogućnost plasmana i prisustva na evropskim kulturnim scenama. Ovo se odnosi na sve oblasti, od kinematografije, koja finansijski i produkciono zauzima najznačajnije mjesto, do likovne umjetnosti i književnosti. Ovaj put podrazumijeva i promjenu strateških odrednica kulturnih institucija, koje kao osnovni zadatak moraju imati stvarno prisustvo i ulogu crnogorske kulture i umjetnosti na evropskom tržištu i evropskom i globalnom kulturnom prostoru.

Takođe, crnogorski identitet i kultura ne smiju biti svedeni na bilo kakav etnički, provincijalni, lokalni ili folkorni nivo i ući u proces balkanizacije, romansirane mitologizacije i kvazinaučne historiografije, koja je u našoj regiji dobila skoro pa groteskna obilježja. SDP konstatuje da su umjesto okretanja ka svijetu i uključivanja u evropske kulturne tokove, crnogorske kulturne institucije ostajale zatvorene i zarobljene u lokalnim estetikama i poetikama, bez stvarne komunikacije sa savremenim evropskim i svjetskim kulturnim i umjetničkim politikama. Zato će se SDP zalagati da se proces internacionalizacije crnogorske kulture i umjetnosti sprovodi temeljno i u svim oblastima.

S druge strane, regionalni ili lokalni identitet je sastavni dio modernog nacionalnog identiteta, kako ga razumijevamo na evropskoj ljevici i svjesni smo da danas prekogranični i regionalni identitet služi kao kvalitetan integrativni faktor u EU kojoj težimo.

Zbog toga se zalažemo da crnogorsko društvo i država svoj multikulturalizam uspješno dokazuje djelima i da svoje jedinstveno i prepoznatljivo bogatstvo različitosti ugrađuje u svoj ukupni društveni razvoj i napredak.

SDP će se u svom daljem političkom angažovanju boriti za ostvarivanje svojih programskih opredjeljenja imajući uvijek na umu da se, pored institucionalne kulture, moraju obezbijediti i odgovarajući opštedruštveni podsticaji za sveukupno kulturno stvaralaštvo, prezentaciju i afirmaciju kako u zemlji tako i u inostranstvu.

SDP, polazeći od svojih temeljnih programskih opredjeljenja o vladavini prava, smatra da je nedopustivo da se i u ovoj oblasti ne primjenjuju Ustav i zakoni, čime pojedine institucije naslonjene na državni budžet ne samo kompromituju državu Crnu Goru, već su i u funkciji podrivanja temeljnih vrijednosti Crne Gore. Zato se sve ovakve politike moraju preispitati kako bi crnogorske kulturne institucije do kraja odgovorile na sve izazove i potrebe koje se pred njima postavljaju u ovom vremenu.

U SDP-u smo jednako ponosni na bogato kulturno, istorijsko i religijsko nasljeđe svih naših zajednica i na Manastir Ostrog, Husein-Pašinu džamiju u Pljevljima i Katedralu Sv. Tripuna u Kotoru, kao i da kroz snaženje tog zajedničkog nasljeđa - snažimo i osjećaj pripadnosti Crnoj Gori. Tako utemeljena kulturna i identitetska politika Crne Gore može biti garant sveukupne kulturne afirmacije i stabilan temelj države.

Socijaldemokratska partija Crne Gore, svojim djelovanjem, nastaviće da insistira na širenju medijske slobode i stvaranju povoljnog i sigurnog ambijenta za nezavisno, profesionalno, etičko i odgovorno novinarstvo. SDP će nastaviti da insistira da se otkriju napadači na novinare, počinioci i nalogodavci i zahtijevaće odgovornost za nedjelotvorne istrage.

Pravo građana na vjerodostojnu informaciju, kao i pravo novinara da svoj posao obavljaju u uređenom pravnom sistemu mora se temeljiti na Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima, Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i praksi Evropskog suda za ljudska prava.

Na temeljna načela tih dokumenata i praksu, SDP će se pozivati i u debati o započetoj reformi medijskih zakona. Posebno je važna praksa Evropskog suda za uspostavljanje pravnog okvira za digitalne medije i njihove odgovornosti za sadržaje u toj sferi, onlajn komentare i druge, koji nijesu bili definisani dosadašnjim propisima.

Uz to, osnovni princip koji će afirmisati SDP u ovom procesu biće da novi zakoni moraju garantovati više, a ne manje medijske slobode od rješenja koja su ustanovljena 2002. godine. U tom kontekstu, SDP se protivi svakom pokušaju da se novinarima ograniči rad i djelovanje, poput namjere da se ograniči pravo čuvanja identiteta izvora informacija. Takva rješenja obeshrabrila bi uzbunjivače i zviždače, bez kojih, u postojećem sistemu javnosti, ne bi bile dostupne brojne informacije o stepenu zarobljenih institucija, korupciji, nepotizmu, kriminalu i drugim devijacijama u društvu.

Insistirajući na potpunoj transparentnosti javnih poslova, na isti način SDP će se argumentovano protiviti i nastojanju vlasti da izmjenama zakonskih propisa i pogrešnom praksom ograniči pristup novinara podacima od interesa javnosti.

Socijaldemokratska partija nastaviće da se zalaže i za potpunu transparentnost vlasništva nad medijima, kao i na obavezu da se učini javnim svaki njihov prihod i njegovo porijeklo. Ovo se posebno odnosi na novac građana koji se kroz donacije, ili izmišljene marketinške potrebe troši iz javnih izvora u cilju stranačkih ili posebnih uticaja na medije.

Uvažavajući okolnosti u kojima su se našli crnogorski mediji i krizu tržišta, SDP podržava inicijativu medijskih poslanika za formiranje i zakonsko definisanje fonda za medijski pluralizam.

U okviru javnog djelovanja, SDP će se zalagati za rješenja da se novac iz ovog fonda koristi isključivo za sadržaje od javnog interesa za koje kapaciteti javnog servisa nijesu dovoljni. Tražićemo, takođe, da se kriterijumi za raspodjelu definišu što je moguće preciznije, kako bi se izbjegla nepotrebna arbitrarnost i selektivno postupanje tijela koja će formalno obavljati raspodjelu. Iz ovog procesa trebalo bi u potpunosti isključiti uticaj političkih partija.

Javni servis je, prema ocjeni SDP, zarobljena institucija koja ne ostvaruje javni interes vjerodostojnog informisanja i pravo građana da zna, pogotovo poslije nedavnih smjena u Savjetu i menadžmentu RTCG. Potpuno oslobađanje ove institucije, na čemu SDP insistira, mora započeti sa mjesta odakle je novo zarobljavanje nedavno i započelo – reformom zakonskog okvira i načina izbora savjeta ove kuće, a potom obezbjeđivanja da na ključna mjesta u upravi budu medijski profesionalci oslobođeni političkog uticaja i sa visokom sviješću o javnom interesu. Posebno važnim ocjenjujemo izgradnju mehanizama samoregulacije ove kuće kroz formiranje institucije ombudsmana, na temelju prakse razvijenih evropskih država.

SDP će zahtijevati da regulator za elektronske medije, preuzima neophodne zakonske mjere zaštite javnog interesa kod svih korisnika nacionalnih frekvencija koje su državni resurs. To se posebno odnosi na stalni monitoring kojim se registruje obavezan udio sopstvenog sadržaja proizveden u Crnoj Gori i o Crnoj Gori, kao i na dosljednu primjenu zakonskih rješenja koja štite od zloupotrebe ovog resursa.

OSTVARIVANJE PROGRAMSKIH CILJEVA I UTVRĐENIH PROGRAMSKIH POLITIKA

Socijaldemokratska partija Crne Gore polazeći od svog potvrđenog programskog i istorijskog kontinuiteta i kao članica Socijalističke Internacionale i PES-a, sigurna je da će sa svojim ukupnim kapacitetima ove programske ciljeve i programske politike realizovati u kontinuitetu da sa građanima Crne Gore i njihovim ukupnim kreativnim i ljudskim potencijalima omogući brži razvoj i napredak Crne Gore.

SDP će voditi prepoznatljivu i samostalnu politiku i biće otvorena za saradnju i uključivanje ukupnih kadrovskih kapaciteta Crne Gore, otvarajući prostor za sve ljude koji baštine vrijednosti građanskog, demokratskog, multietničkog i evroatlantskog napretka nezavisne države Crne Gore.